

nika. Predsednik Vinko Stopar; podpredsednik in blagajnik Tina Vrečko; tajnica Ilka Trobejeva; odborniki Vekoslav Trobej in Ivan Lukman.

5. Članarina za tekoče leto se zviša na 72 K letno. Za rezervni sklad določijo se, da plača vsak član za leto 1919 5 K in za leto 1920 5 K.

6. Tovariš Bizjak se iskreno zahvali za prijazen sprejem in priležne pozdrave, prinese istakto priležne pozdrave od tovarišev iz Celja in zakliče navzočim — dobrodošli v Celju. Posvetovanje o šolskih zamudah. Članarina za „Solsko Matico“ se pobere. Prihodnje zborovanje bo 4. sušca v Velenju. — Tajnica.

Kronika.

= Naša zastopstva v tujini. Poslaništva: Bukarešta, Praga, Arhangelsk, Stockholm, Kopenhagen, Haag, London, Bruselj, Bern, Pariz, Rim (pri Vatikanu), Madrid, Lizabona, Atene, Washington. Diplomirana agencija: Kairo. Generalni konzulati: Solun, Krf, Gorizia, Praga, Bukarešta. Agencije: Dunaj. Konzulati v Belgiji: Louvain, Anvers, Liege. V Grčiji: Pirée, Corfou, Kanthe, Patras. Na Danskem: Kopenhagen. V Angliji: Manchester, Bradford, Malte, Sydnev, Melbourne, Bristol, Glasgow. V Italiji: Rim, Milan, Turin, Genova, Benetke, Florenca, Brindisi, Bari, Palermo, Reggio de Calabre, Catane. Na Norveškem: Christiania. Na Portugalskem: Lizabona, Porto-Oporto. V Rumuniji: Braila, Bukarešta. V Franciji: Pariz, Bordeaux, Lyon, Lille, Marseille, Nizza. Na Nizozemskem: Amsterdam, Rotterdam. V Ameriki: New York. V Švici: Gjeneve. Na Švedskem: Stockholm, Norrköping. Na Španskem: Barcelone, Valence. Čehoslovaška: Praga. Pooblaščenici trgovinske agencije: 1. Gjeneva, šef Nikola Petrovič, generalni konzul. 2. Rim s filijaloma v Milanu in Neapolju, šef Vojislav Petković, trgovinski agent. 3. London, šef Čeda Mitrovič. 4. Chicago, šef Jovan Milošević. 5. New York. 6. Marseille, šefi: Ljubomir Mihačević, dr. Emanuel Lesič. 7. Solun, (lastnik: Beogradska Zadruga).

= Za visoke šole v Češkoslovaški republiki izkazuje državni proračun za leto 1920, naslednje vsote: Češka univerza v Pragi 5.059.581 K, nemška univerza istotam 3.326.255 K, skupni zavodi obeh vseučilišč 383.119 K; Masarykova univerza v Brnu 3.143.480 K, Komenskega univerza v Požunu 3.375.017 K; bogoslovna fakulteta v Olomucu 196.770 K; evangelijska bogoslovna fakulteta v Pragi 126.923 K; katoliška fakulteta v Požunu 199.918 K; študijska knjižnica v Olomucu 39.887 K; živinozdravniška visoka šola v Brnu 1.971.805 K; češka tehnika v Pragi 3.918.118 kron; nemška tehnika v Pragi 1.746.117 K, češka tehnika v Brnu kron 1.967.848; nemška tehnika v Brnu kron 1.546.865; rudarska visoka šola v Příbramu 199.400 K.

= Reformistično gibanje med češko duhovščino. „Actae Sedis Apostolicae“ priobčuje dekret urada Santo officio, v katerem se obsoja reformistično gibanje med češkim klerom. Kongregacija urada Santo officio graja, obsoja in ekskomunicira z dekretom z dne 15. januarja 1920 češko cerkev, ki se je odcepila od rimske cerkve. V pismu na praškega nadškofa opozarja papež nadškofa in duhovščino, naj s pazljivostjo proučuje sedanji položaj in nasvetuje, naj se skliče v Pragi zborovanje, ki bi pripravljalo sporazum.

= Arnošt Barth. Pred par dnevi je krožila po časopisih vest, da so Nemci neumornega narodnega delavca in voditelja Lužiških Srbov, Arnošta Bartha, obsodili na 3 leta trdnjavske ječe, kar govori glasno in svareče, da je Nemec ostal to, kar je vedno bil: neizprosni uničevalec drugorodne zavesti in svobode. Zadel so sicer s to obsodbo ves lužiški narod, a narod bo tudi ta udarec znal preboleti. V prvih letih vojne se je že mislilo, da je odbila zadnja ura ostankom nekdanjega močnega Polabskih Slovanov, naroda najmanjšega v družini slovanskih narodov, broječega okrog 250.000 po večini malih poljedelcev in delavcev. Njegovi voditelji so bili takrat poklicani na vojno, kjer so padli, ostali pa so doma umirali. Zakaj danes ta stroga obsodba? Barth se je bil pred meseci podal v Pariz, da predloži mirovni konferenci težnje svojega naroda. Za tak zločin taka kazen! Težka roka je udarila Nemčijo baš na pariški konferenci, a zdi se, da še premalo... Lužiški Srbi ne obupavajo: verujejo, da mora priti do pravice na zemlji, verujejo v silo in moč narodne ideje, ki je niti ječa niti verige več ne uničijo.

= Draginja na Dunaju. Dne 29. januarja se je na Dunaju zopet podražilo meso. Kilogram stane sedaj po kakovosti od 98 do 124 K.

= Zmaga orožja... Iz New Yorka poročajo, da nameravajo Američani po-

staviti velik spomenik iz kamna ob Marini, ki naj bi bil trajen spomin na zmago francoskega orožja ob tej reki leta 1914. Troški so preračunjeni na 250.000 dolarjev in se bodo nabirali prostovoljno. Zmaga orožja ni zmaga misli. To naj bi bil drugi spomenik pri Lipskem...

= Znanje angleščine v Ameriki prisiljeno. Ameriški senat je sprejel zakonsko predlogo, ki obvezuje vse priseljence med 16. in 46. letom, ki ne obvladajo angleščine, da posvete najmanj 200 šolskih ur na leto učenju angleškega jezika. Stroški za izvedbo te postave bodo znašali prvo leto šest in pol milijona dolarjev.

= Izguba Nemčije na deželah in ljudstvu. V letu 1910. je obsegala Nemčija 540.857 kv. km in prebivalstva pa 65 milijonov. Po mirovnem sklepu je morala odstopiti Nemčija 65.014 kv. km s 6 milijoni prebivalstva. Od teh od Nemčije odtrganih prebivalcev govori: 3.8 milijona nemški jezik, 1.7 milijona poljski in 240.000 francoski. Pokrajine ljudskega glasovanja, ki so deli Pruske, obsegajo 33.429 kv. km s 3 milijoni prebivalcev. Od teh govore nemški 1.352.000, poljski 1.253.000 in 134.000 danski. Nemčija izgubi torej v tej vojni 98.443 kv. km. — 18 odstotkov dosedanjega obsega — in 9 milijonov prebivalcev — 14 odstotkov predvojne stanja prebivalstva.

= Vojna odškodnina. Dne 13. januarja 1920 se je v Parizu podpisala pogodba, s katero se rešuje vprašanje vojne odškodnine Srbiji. Konvencijo so podpisali tudi naši delegati, a v imenu Francije minister Loucheur. Francoski in angleški delegati, ki so se udeležili pogajanj, so vpoštevali razloge naših zastopnikov, da pride Srbija čimprej do svojega denarja, katerega potrebuje za svojo obnovo. V poučenih krogih se zatrjuje, da je vprašanje vojne odškodnine za nas ugodno rešeno in da bo vlada dobila avans. Pri razdeljevanju vojne odškodnine dobimo kot prvo polovico 6 odstotkov, a kot drugo polovico 5 odstotkov, tako da odpade vsega skupaj na nas nekaj nad 22 milijard frankov. Nemčija plača kot prvi obrok 142 milijard; od te svote dobi Jugoslavija 9 milijard frankov, ta svota se nam ima izplačati postopno. Ker naša država zelo potrebuje denarja, nam bodo zavezniki za teh 9 milijard frankov izdali bone, katere bomo potem zamenjali za gotovino. Porazgovori o najetju posojila v Ameriki in Angliji na podlagi teh bonov se začnejo še te dni.

= Sveti staršev. V nemški Avstriji osnujejo po ljudskih šolah svete staršev. Ti sveti imajo namen, da tvorijo trajno zvezo med domom in šolo, med starši in učitelji. Doslej so bila vsa prizadevanja od strani učiteljstva, da privabijo starše v stalen stik s šolo, skoroda brezuspešna. Nekaj se je doseglo z večeri za starše, a ne dovolj. Sedaj naj se osnujejo sveti staršev, ki naj starše stalno vežejo na šolo. Niso zamišljeni kot nadzorovalni organ nad učiteljstvom, ampak kot prijateljska zveza med starši in učitelji v svrhu skupnega nadzorstva nad šolsko mladino in skupnega vzgojnega dela.

= Višje vrtnarsko šolo ustanove na Dunaju; otvorijo jo leta 1921.

= Učiteljske zbornice. V nemški Avstriji so zakonitim potom uvedli učiteljske zbornice kot stanovske zastope. Minulo nedeljo so na Dunaju prvič zborovale učiteljske zbornice ljudskošolskih, srednješolskih in visokošolskih učiteljev.

= Štrajk učiteljstva v Nemški Koroški. Učiteljstvo v Nemški Koroški štrajka. 8 dni na tej, 8 dni na drugi šoli ni pouka in tako se širi štrajk po deželi. V mestih je prebivalstvo na strani učiteljstva in odobrava postopanje. Vzrok štrajka so slabe plače, s katerimi ob sedanji draginji ne morejo izhajati.

= Agrarno vprašanje. Dela za izgotovitev agrarne statistike, ki bo služila za podlago pri definitivnem izvedenju agrarne reforme, so se pričela najprej v smeri, da se ugotovi sedanje stanje veleposestev v vsem našem kraljestvu. Za Slovenijo in Prekmurje so bila ta dela pred par dnevi končana. Sestavljena je mapa, ki predstavlja stanje veleposestev, kakor tudi pregledne detailne risbe. V Sloveniji je vsega veleposestniškega ozemlja 242.286 ha, od tega odpada na gozdove 171.772 ha. V Prekmurju pride v poštev 19.973 ha zemlje. Istotako se vršijo ta dela v Banatu, po Hrvaškem in v Slavoniji. Stroški agrarne statistike bodo znašali približno 1 milijon kron.

= Vrhovno sodišče za Slovenijo v Zagrebu. Vrhovno sodišče za Slovenijo, Dalmacijo in Istro je ustanovljeno. Sedež mu je v Zagrebu. Priključeno je kot poseben oddelek stolu sedmorice v Zagrebu. Vsa institucija je le začasna, dokler se ne ustanovi vrhovna sodna inštanca za vso državo. Oddelek ima poleg podpredsed-

nika še osem svetnikov in svoj sekretar, ki štirih oseb. Razen tega obsega tudi še generalno prokuratorstvo ali vrhovno državno pravdnštvo.

Iz Jugoslavije.

= Poverjeništvu za uk in bogočastje za Slovenijo je prejelo te dni odlok ministra Prosvete, s katerim se prevede učiteljstvo narodnih šol Slovenije na nove plače v smislu zakona z dne 23. julija 1919. Knjigovodstvo že likvidira nove plače za mesec marec, s katerim izplačajo tudi vse zaostanke od 1. decembra 1919 dalje.

= Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v četrtek, dne 29. januarja 1920, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost, pozdravi navzoče in otvori sejo. Zapisnikar oglaš bistvene stvari iz predsedstva, pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje, ki se je vršila v četrtek, dne 18. decembra 1919, odobri se brez ugovora. Poročilo šolskega zdravnikarja dr. M. Rusa o njegovem delovanju in pa o zdravstvenem stanju na ljudskih in meščanskih šolah v Ljubljani v preteklem koledarskem letu 1919 vzame se odobruje na znanje. Zaeno se sklene naprositi višji šolski svet, naj odredi, da se na tukajšnjih ljudskih in meščanskih šolah, kjer dopuščajo to prostori, uvede obvezni nerazdeljeni dopoldanski pouk. Mestni magistrat je pa naprositi, naj poskrbi za to, da se po možnosti vsi sanitarni nedostatk po omejenih šolah tekom prihodnjega polletja odstrane. Nasvetu konferencie na I. mestni deški meščanski šoli, da se izključi več učencev radi zanikrosti in slabega napredka, se pritrdi in sklene, višjemu šolskemu svetu predložiti poročilo v odobrenje. Določi se tudi, kako je z dotičnimi učenci ravnati. Več prošnji učiteljstva za dovolitev daljših dopustov ali pa za njih podaljšanje je višjemu šolskemu svetu priporočilno predložiti z nasvetom, da jim ugodijo. Začasni pedagoški referent Juraj Režek se pokliče v šolsko zdravstveno komisijo kot zastopnik okrajne nadzorovalne oblasti. Poverjeništvu za socialno skrb, pokrajinski oddelek za zaščito dece in mladine, je naprositi, naj v interesu rednega poučevanja telovadbe na II. mestni deški in na pomožni šoli poskrbi nujno za to, da se dnevno zavetišče, ki je sedaj v ondotni telovadnici nastanjeno, preseli v kake druge primerne izvenšolske prostore. Mestni magistrat je naprositi, naj na pristojnem mestu izposluje, da se evakuira I. in II. nadstropje mestnega šolskega poslopja na Erjavčevi cesti št. 19, kjer se nahaja sedaj že poldrugo leto računski oddelek poštnega ravnateljstva, ki ovira redni in normalni razvoj treh mestnih šol. Ker se nihče več ne oglasi za besedo, zaključijo predsednik sejo.

= Nadaljevalna šola za trgovske vajenke. Gremij trgovcev v Ljubljani je na svojem občnem zboru, dne 27. januarja t. l. sklenil, da se s prihodnjim šolskim letom uvede na gremijski šoli tudi pouk za trgovske vajenke. Šola za vajenke bo obstojala samo iz dveh letnikov in se bodo že v I. letniku poučevali predmeti, ki se poučujejo v šoli za vajence v II. letniku, to pa za to, ker imajo vajenke navadno več predizobrazbe.

= Društvo učiteljstva na državnih obrtnih učiliščih v Sloveniji se je ustanovilo dne 15. novembra 1919 v Ljubljani. Društvo vabi vse učitelje državnih obrtnih šol v Sloveniji, da pristopijo kot člani in vse slične organizacije naše kraljevine k vzajemnemu sodelovanju. Vsako sodelovanje pozdravlja društvo najtopleje, predvsem ker deluje na aktualnem vprašanju glede predloga za novo službeno pragmatiko obrtnošolskega učiteljstva. Vsi dopisi naj se blagovoljno vpošiljati na naslov »Društvo učiteljstva na drž. obrtnih učiliščih v Sloveniji«, Ljubljana, Obrtna šola.

= Izpraševalna komisija za slovensko stenografijo v Ljubljani. Poverjeništvu za uk in bogočastje je začasno ustanovilo izpraševalno komisijo za slovensko stenografijo v Ljubljani ter izdaja za to komisijo nastopni pravilnik: 1. Za učitelja stenografije more biti nameščen le oni, ki je dokazal svojo usposobljenost. 2. To usposobljenost mora dokazati pred izpraševalno komisijo, ki se začasno ustanovi pri poverjeništvu za uk in bogočastje in ki bo sestavljena iz vladnega komisarja kot predsednika, iz dveh strokovnih izpraševalcev in iz enega prisodnika. Člane komisije imenuje poverjeništvu za uk in bogočastje za eno leto; ti člani se lahko po preteku te dobe potrdijo na novo. 3. Preizkušnja se vrši v slovenskem jeziku na podstavi Gabelsberger-

jevega sestava. 4. Kandidat mora vložiti za pripust k preizkušnji vsaj štiri tedne pred uradno določenim preizkusnim rokom pismo prošnje, naslovljeno na izpraševalno komisijo, ter ji priložiti kratak curriculum vitae, pisan v korespondenčnem pismu; dokazati mora z avtentičnimi izprijčevali ono občno izobrazbo, ki se zahteva za študije na vseučilišču; priloži naj torej zrelostno izprijčevalo srednje šole ali drugega istopravnega učnega zavoda; dokazati mora, da temeljito pozna slovenski jezik; da slednjič pozna latinski ali drug kulturni, predvsem romanski jezik. 5. Preizkušnje se vrše vsako leto meseca aprila in oktobra. 6. Preizkušnja je pismena in ustna ter se nanaša na teoretično in praktično sposobnost in zlasti na spretnost v brzopisu. 7. O uspehu preizkušnje izda komisija izprijčevalo, opremljeno z njenim pečatom; podpisalo ga predsednik in vsi navzoči člani komisije. V izprijčevalu naj se označi kvalifikacija kandidata glede občne izobrazbe ter oceni uspeh posameznih delov preizkušnje s končnim dostavkom, s katerim se kandidat proglasa za sposobnega, da predava slovensko stenografijo na srednjih in tem enakopravnih šolah. 8. Kandidat, ki se ne pripusti k preizkušnji, in vsi oni, ki so bili sicer pripuščeni, a je niso uspešno prebili, se o tem obvestijo s pismeno izjavo komisije na vložni prošnji, ki se jim vrne. Tisti, ki so bili zaradi nepovoljnega uspeha odklonjeni, se smejo pripustiti k ponavljalni preizkušnji šele čez leto dni. 9. Vsi spisi komisije so za beleženje v zapisniku, ki se vselej predloži naučni upravi (oddelku za uk in bogočastje v Ljubljani). 10. Izpraševalna pristojbina v znesku 20 dinarjev = 80 K, se mora pred preizkušnjo izročiti predsedniku komisije.

= Resolucija o obrtno-nadaljevalnih šolah, sklenjena na protestnem zborovanju v bivši Mahrovi hiši, dne 25. januarja 1920. V imenu učencev in njih staršev protestira zbor najodločnejše zaradi zavlačevanje uvedbe pouka na obrtno-nadaljevalni šoli v Ljubljani. Nedopustljivo je, da so vse oblasti deželne in občinske kakor vsi merodajni faktorji tako brezbrizni za tako eminentne važne zadeve kakor je šolski nadaljevalni pouk obrtnih vajencev. Vsled vojne ni bilo tega pouka za vajence celih šest let, za eno generacijo je zaostalo delavstvo v naobrazbi, v meščanskih listih in pri javnih uradih se pa zgražajo nad podvajanostjo mladine, nad delamrznostjo, ter da je na Slovenskem tako malo dobro izvežbanih delavcev. Krivi teh žalostnih razmer pa so ravno tisti, kateri se najbolj zgražajo, to je slovensko meščanstvo, ter občinski svet mesta Ljubljane, kateri nima razumevanja za duševne povzdige delavstva, ravno tako je kriva deželna vlada, ker uganja samo strankarsko politiko, namesto da bi skrbela za izvedbo zakonov, ki so delavstvu v korist. Ker je vprašanje šolskega pouka neodložljivo, zahteva zbor, da ukrene deželna vlada in občinska uprava mesta Ljubljane vse potrebno, da se pouk takoj prične, da poskrbi takoj potrebne kredite v to svrhu, ako ne drugače, pa naloži podjetnikom bogatim, vojnimi dobicarkarjem, da dajo potrebna sredstva. Pozove naj se poverjeništvu za socialno skrb, da stori potrebne korake pri poverjeništvu za uk in bogočastje, v katerega področje spada ta zadeva, da stori svojo dolžnost ter izvede zakon z dne 16. julija 1907, § 99 b, po katerem so obrtniški vajenci obvezni obiskovati obrtno nadaljevalno šolo.

= Naši vojaki-ujetniki, ki se vračajo z italijanskega ujetništva, so gotovo največji trpin, kar jih je sploh med državljani. Zato je prav, da jim priredimo najprisrčnejši vzprejem in jim pripravimo najudobnejše bivanje ob času povratka v domovini. Ujetniki bodo najprej v vojašnici okopani in razkužila se jim bo obleka. Nato se bodo vsled magistratne odredbe nastanili na I. mestni šoli na Ledini. V šoli ostane vsak transport do tlej, da se ranžira vlak, ki jih spravi domov. Teh ujetniških transportov bo pa več, ki bodo v tedenskih, ali štirinajst-dnevni ali pa še daljših odmorih prihajali v Ljubljano. Na ta način utegne biti I. mestna šola zatvorjena za pouk morda dva meseca, ali pa še dalje! Kaj bodo rekli starši šolske mladine, da si je izbral magistrat za svojo žrtev I. mestno šolo, ki je, kar je splošno znano, med vojno največ trpela. Ali res ni nobenega drugega prostora v celi Ljubljani? I. mestno šolo na Ledini pohaja nad 600 učencev, dočim jih imajo druge deške šole le po 200—400. Poleg tega je nastanjena gremijalna trgovska šola s 100 trgovskimi vajenci, ki ves čas vojne niso imeli pouka. Na I. mestni šoli telovadijo tri telovadna društva z blizu 1000 telovadci. Ob večernih urah se vrši tečaj za srbohrva-